

PRIVREMENE SMJERNICE ZA SPRJEČAVANJE I SUZBIJANJE EPIDEMIJE COVID-19 VEZANE ZA RAD PREDŠKOLSKIH USTANOVA

26 maj 2020

Ove smjernice namijenjene su za organizaciju rada predškolskih ustanova u kojima se rad u trenutnim epidemiološkim okolnostima, uz poštovanje ovih smjernica, smatra jednako sigurnim za djecu i zaposlene kao i rad od kuće. Samim tim poštovanje ovih smjernica i opštih preporuka za prevenciju obolijevanja omogućuje uključivanje sve djece u vrtiće.

Upoznavanje sa smjernicama.

Od posebnog je značaja da roditelji/staratelji kao i svi zaposleni u predškolskim ustanovama budu upoznati s ovim smjernicama. Jako je bitno da Uprave ustanova obavjeste roditelje o sljedećem:

- da ne dolaze u pratnji djeteta ako imaju simptome respiratorne bolesti (povišena tjelesna temperatura, kašalj, poteškoće u disanju, poremećaj ukusa i mirisa), ako im je izrečena mjera samoizolacije ili ako imaju saznanja da su zaraženi ili bili u kontaktu sa osobom oboljelom od COVID-19,
- da ne dovode dijete u ustanovu ako dijete ima simptome respiratorne infekcije (povišena tjelesna temperatura, kašalj, poteškoće u disanju, poremećaj ukusa i mirisa), ako im je izrečena mjera samoizolacije ili ako imaju saznanja da su zaraženi ili da su bili u kontaktu sa osobom oboljelom od COVID-19

Osnovna načela

U svim objektima važno je sprovoditi i poštovati opšte mjere sprječavanja širenja zaraze sa novim koronavirusom.

Fizička distanca. Rad ustanove neophodno je organizovati na način da se osigura koliko je moguće fizičko distanciranje posebno između djece iz različitih grupa kao i između zaposlenih kako bi se smanjila mogućnost inficiranja.

Neophodno je podsticati održavanje fizičkog razmaka kao i strožije sprovođenje mjera lične higijene kod djece. Naravno, prilikom implementacije mjera treba biti realan te očekivati da će biti određenih odstupanja u sprovođenju mjera i preporuka kao posljedice specifičnosti i potreba pojedinih obrazovno-vaspitnih procesa i njege djeteta te razvojnih odlika pojedinih uzrasta kao što su:

- istraživanje prostora i predmeta koji okružuju dijete (u određenoj dobi stavljanje u usta ruku i predmeta),
- znatiželja u odnosu na druge osobe/dругu djecu,
- motorička nespretnost i nedoraslost,
- potreba za kretanjem.

Higijena ruku. Važno je omogućiti redovno pranje ruku tekućom vodom i sapunom. Ruke se peru prije ulaska u svoju grupu ili učionicu, prije i nakon pripreme hrane, prije jela, nakon korištenja toaleta, nakon dolaska spolja, nakon čišćenja nosa i kada ruke izgledaju prljavo. Za pranje ruku treba koristiti tekuću vodu i sapun.

Nakon pranja ruku sapunom i vodom, ruke treba osušiti papirnatim ubrusom za jednokratnu upotrebu koji se nakon korištenja baca u kantu za otpatke sa poklopcem.

Dezinfekcija ruku. Na ulazu u vrtić na nekoliko lako dostupnih mjesta treba postaviti dozatore s dezinficijensom za dezinfekciju ruku djece i odraslih sa uputstvima za korištenje. Kod djece predškolske dobi ne treba insistirati na strogoj dezinfekciji ruku koliko na čestom pranju sapunom i vodom kako bi se stvarala edobre higijenske navike.

Treba paziti da je uvijek dostupna dovoljna količina dezinficijensa za ruke u dozatoru.

Organizacija rada sa djecom. Boravak u vrtićima poželjno je organizovati na sljedeći način:

- uključivanje približno između 15 – 20 djece po vaspitno-obrazovnoj grupi; kod većih grupa treba razmotriti mogućnost organizovanja rada u odgovarajućoj prostoriji veće površine kao i mogućnost razdvajanja djece u dvije grupe ili osnivanje novih grupa pošto je neophodno omogućiti uključivanje sve djece; organizacija rada treba da je takva da se svoj upisanoj djeci omogući pohađanje vrtića te da zbog organizacionih okolnosti niko ne bude uskraćen za uslugu vrtića
- koliko god je moguće, poželjno je smanjiti fizički kontakt (bliski kontakt) djece iz jedne grupe s drugom djecom, roditeljima/starateljima druge djece i drugim zaposlenima u ustanovi,
- svaka vaspitno-obrazovna grupa boravi u jednoj prostoriji,
- vaspitač/nastavnik s djecom provodi što je više moguće vremena na otvorenom,
- krevetići za dnevni odmor djece, stolovi za jelo i školske klupe razmiču se tako da djeca leže odnosno sjede na što većoj udaljenosti u prostoriji (po mogućnosti razmak od približno 1,5 do 2,0 m).

Organizacija prostora. Preporučene odlike prostorije u kojoj boravi jedna vaspitno-obrazovna grupa djece:

- prostorija treba da je što veće površine i visine plafona, prozračna i osunčana (da ima odgovarajući izvor dnevnog svijetla),
- prostorija treba da je vratima odvojena od prostorija u kojima borave druge grupe djece,
- prostorija se mora dobro i redovno provjetravati,
- ishranu djece je moguće organizovati u trpezariji (preporučuje se pridržavanje preporuka koje važe za ugostiteljske objekte uz naznaku da razmak između djece treba biti najveći moguć s obzirom na broj djece i veličinu trpezarije; preporučuje se da se boravak u trpezariji i svim drugim zajedničkim prostorijama organizuje po grupama) ili je prehranu moguće organizovati u prostoriji u kojoj borave djeca na način da se hrana unaprijed podijeli u porcije.
- izbjegava se ulazak drugih osoba (npr zbog čišćenja, popravki ili donošenja hrane) u prostoriju sve dok djeca borave u njoj,
- prolazak kroz zajedničke prostorije treba skratiti na minimum; prolaz se organizuje tako da u isto vrijeme prolaze djeca i vaspitač/nastavnik iz jedne vaspitno -obrazovne grupe dok druge osobe ne prolaze u isto to vrijeme, uz podsticanje djece da u prolazu ne dotiču površine ili predmete,
- korištenje toaleta treba organizovati na način da se pojedino dijete drži na udaljenosti koliko je moguće od djece iz drugih vaspitno -obrazovnih grupa (ako je toalet manje površine dijete može pričekati izvan toaleta da drugo dijete izađe); takođe je potrebno podsticati djecu na redovno pranje ruku tekućom vodom i sapunom nakon korištenja toaleta.

Zaposleni. Zaposlene sa hroničnim bolestima koje mogu predstavljati veći rizik za razvoj komplikacija i težih formi bolesti COVID-19 (zaposleni sa respiratornim, kardiovaskularnim, malignim bolestima, dijabetesom, imunodeficijencijama) potrebno je, ako je moguće, rasporediti na što više aktivnosti koje ne zahtijevaju učestali kontakt sa drugim osoba. U svim neizbježnim aktivnostima koje zahtijevaju češći kontakt s drugim osobama, neophodno je omogućiti fizičku distancu koliko to uslovi i okolnosti omogućavaju uz nošenje maski. Za ostale zaposlene maska nije obavezna.

Ulazak i izlazak iz vrtića i škola

Ograničen ulazak u ustanove. Do daljnjeg su zabranjene sve posjete vrtićima.

Neophodno je osigurati dolazak što manjeg broja osoba, kako na ulazu u vrtić tako i u unutrašnjim prostorima ustanove. Ovo se odnosi kako na poslovne sastanke tako i na uslužne djelatnosti.

Dječja oprema. Djeci se savjetuje da pokušaju koliko god je moguće i primjereno uzrastu da ne dijele svoje stvari sa drugom djecom.

Ulazak u vrtiće. U vrtić djeca dolaze i odlaze u pratnji roditelja kao što bi dolazila i odlazila da nema epidemije. Kada dovode djecu u vrtić preporučuje se koliko je moguće da roditelji ili druge osobe u pratnji djeteta izbjegavaju ulaziti u ustanovu. Ispred ulaza u ustanovu, kod ulaska i izlaska iz ustanove, te u ustanovi, svim se osobama savjetuje da drže fizičku distancu (1,5 m). Međusobni razmak ne treba drže osobe iz istog domaćinstva. U pratnji jednog djeteta potrebno je da bude samo jedna odrasla osoba.

Postupanje djece po ulasku u vrtić. Dijete ulazi tako da odlazi do garderobe, obuva papuče, skida jaknu, te pere ruke sapunom i vodom prije ulaska u grupu/učionicu.

Organizacija rada ustanova

Ulazak i dostava u vrtić ili školu. Ulazna vrata vrtića treba da su zaključana i otvaraju se na poziv telefonom ili zvonom tokom radnog vremena i dežurstva.

Pošiljke za potrebe ustanove preuzimaju nadležni radnici ustanove na vanjskim vratima, a ulaz je dozvoljen u posebnim situacijama i to samo u nužnim okolnostima kao što su servisiranje i zaposlenici drugih službi čije usluge su neophodne. Ulazak i kretanje kroz ustanovu podrazumjevaju dosledno sprovođenje preventivnih i protivepidemijskih mjera – obavezna dezinfekcija ruku i po potrebi nošenje zaštitne maske i jednokratnih navlaka za obuću.

Spremačice i čišćenje. Spremačica iz jutarnje smjene prva ulazi. Zadnja osoba koja izlazi iz vrtića je spremačica iz poslijepodneve smjene koja nakon završnog čišćenja dezinfikuje manje površine koje su najizloženije dodiru.

Provjetravanje prostorija. Prostorije je obvezno provjetravati više puta dnevno, svakako prije dolaska i nakon odlaska djece, i to u trajanju od najmanje pola sata ili, ako to vremenske prilike dopuštaju, da se ostavi otvoren prozor.

Čišćenje prostora. Dodirne površine kao što su kvake, ručke na prozorima, radne površine, tastature, konzole, slavine u toaletima i kuhinjama, površine na vodokotlićima, daljinski

upravljači, prekidači za struju, zvona na vratima te druge dodirne površine koje koristi veći broj osoba neophodno je dezinfikovati na početku i na kraju svake smjene, a najmanje dvaput dnevno.

Čišćenje se sprovodi u vrijeme kada su djeca u dvorištu ili nakon njihovog odlaska.

Posebna radna obuća. Na samom ulazu u prostor smještaja djece treba osigurati zaseban prostor za obuvanje radne obuće svim zaposlenicima predškolskih ustanova.

Maske za lice. Zaštitne maske vaspitači koriste opcionalno a naročito kod brige za dojenčad odnosno malu djecu kod koje je potrebna njega koja zahtijeva bliski kontakt, jer se radi o uzrasnoj dobi u kojoj su učestale zarazne bolesti s povišenom temperaturom a sa ciljem smanjenja učestalost takvih zaraza, a time i moguće uznemirenosti zbog sumnje na COVID-19.

Rukavice. Ne preporučuje se nošenje rukavica. Prednost se daje učestalom pranju i dezinficiranju ruku.

Mjerenje temperature i praćenje pojave simptoma

Dnevno mjerenje temperature. Svi zaposleni obavezni su mjeriti tjelesnu temperaturu svaki dan prije dolaska na posao, te u slučaju povećane tjelesne temperature ne dolaze na posao već se javljaju telefonom nadređenom i izabranom ljekaru.

Kod dolaska i odlaska sa posla, svim se zaposlenima preporučuje svakodnevno mjerenje tjelesne temperature beskontaktnim toplomjerom, kao i utvrđivanje da li imaju respiratornih simptoma ili znakova drugih zaraznih bolesti. Kod osobe sa povišenom temperaturom izmjerenom beskontaktnim toplomjerom ($37,2^{\circ}\text{C}$ i veća) preporučuje se mjerenje temperature i standardnim toplomjerom pod pazuhom te se povišena temperatura utvrđuje na osnovu takvog mjerenja.

Evidencijska knjiga. Vodi se evidencija o vrijednostima izmjerene tjelesne temperature i eventualnom postojanju respiratornih simptoma.

Postupanje s febrilnim osobama, odnosno osobama s drugim simptomima zarazne bolesti. Osobama sa povišenom tjelesnom temperaturom, respiratornim simptomima i drugim simptomima zaraznih bolesti nije dozvoljeno raditi, brinuti se o djeci, niti dolaziti u prostor poslodavca odnosno ustanove, što je i inače nužno u radu ovakvih ustanova.

Zamjena i testiranje febrilnih zaposlenika. Zaposleni sa povišenom tjelesnom temperaturom i/ili respiratornim simptomima odmah napuštaju radna mjesta (prethodno o tome obavještavaju direktora / upravnika), te se javljaju telefonom svom izabranom ljekaru koji ih prema indikacijama upućuje na testiranje. Ustanova treba imati unaprijed organizovanu zamjenu za ovakve situacije. Zaposlene sa povišenom tjelesnom temperaturom ili respiratornim simptomima potrebno je testirati na SARS-CoV-2 u skladu sa procjenom ljekara.

Sumnja na COVID-19

Postupanje u slučaju sumnje na zarazu. U slučaju sumnje na kontakt zaposlenog sa zaraženim ili oboljelim od COVID-19 ili nakon dobijanja obavještenja od strane epidemiološke službe o kontaktu sa oboljelim ili kod postojanja drugog razloga za sumnju da se kod zaposlenog radi o zarazi COVID-19, kod povišene tjelesne temperature i/ili respiratornih simptoma (kašalj i otežano disanje-kratak dah), zaposleni odmah:

- telefonom obavještava direktora,
- telefonom obavještava izabranog ljekara radi dogovora o testiranju na SARS-CoV-2 te radi utvrđivanja potrebe za bolovanjem, te se
- udaljava se sa radnog mjesta ili ne dolazi na posao.

Hitno telefonsko obavještavanje ljekara. Direktor ustanove o svakoj sumnji na COVID-19 kod zaposlenog ili djece (o čemu roditelj ima obavezu hitno telefonom obavijestiti direktora) obavještava odmah telefonom nadležnog epidemiologa. Posebna hitnost u obavještavanju je kada direktor sumnja na grupisanje sumnjivih ili zaraznih COVID-19 slučajeva (dva i više zaposlena i/ili djece sa sumnjom iz iste grupe/učionice/zgrade i sl.).

Djeca

Bez maske. Djeca ne nose zaštitne maske.

Bolesna djeca. Roditelji su dužni izmjeriti tjelesnu temperaturu djetetu prije dolaska u vrtić te u slučaju povišene tjelesne temperature ne smiju dovesti dijete u ustanovu već se javljaju telefonom i izabranom pedijatru radi odluke o testiranju i liječenju djeteta. Djeca sa znakovima drugih zaraznih bolesti takođe ne dolaze u ustanovu.

Ako djeca razviju simptome COVID-19 tokom boravka u ustanovi, vaspitač odmah obavještava roditelje, koji u najkraćem roku trebaju doći po dijete.

Dodirivanje lica. Djecu treba učiti i podsjećati da ne dodiruju usta, nos, oči i lice te da ne stavljaju ruke i predmete u usta; u skladu s njihovim razvojnim uzrastima.

Kijanje i kašljanje. Djecu treba poticati da kada kašlju i kišu prekriju usta i nos laktom ili papirnatom maramicom koju poslije trebaju baciti u kantu za otpadke sa poklopcem te nakon toga oprati ruke. Pri kašljanju i kijanju trebaju okrenuti lice od drugih osoba te izbjegavati dodirivanje lica, usta i oči.

Pribor za jelo. Izbjegavati dijeljenje čaša, posuđa i pribora za jelo sa drugim osobama.

Didaktička oprema i igračke. U planiranju didaktičke opreme treba dati prednosti opremi glatkih, tvrdih površina koje se lako operu deterdžentom i vodom. Zabranjeno je više puta (više nego jednom) koristiti materijale kao što su glina, kukuruz, riža i sl. kao i sve igračke koje se ne mogu oprati deterdžentom (deterdžent za suđe) i vodom te osušiti na vazduhu. Pranje i sušenje igračaka potrebno je, ako je moguće, na kraju svakog radnog dana posebno za grupe djece koja su onoj razvojnoj dobi kada su sklona stavljati predmete u usta.

Fizičke aktivnosti. Ne preporučuje se izvođenje nastave fizičkog vaspitanja u zatvorenom prostoru.

Djeca sa teškoćama u razvoju

Djeca sa teškoćama u razvoju treba omogućiti uključivanje u vaspitne ustanove.

Podrška pomoćnika u nastavi. Djecu kojoj je prethodno osigurana podrška pomoćnika u nastavi i vaspitanju a moguće je uključiti u obrazovnu ustanovu. U odnosu na drugu djecu i odrasle pomoćnik u nastavi se pridržava svih pravila fizičke distance, dosljedno sprovodi ličnu higijenu, podstiče na pojačanu higijenu i fizičku distancu svu djecu te pomaže u održavanju higijene prostora. U odnosu na dijete za koje je posebno zadužen pomoćnik ne treba da održava distancu jer bi održavanjem distance ne bi bio u mogućnosti izvršavati sve poslove. Preporučuje se da pomoćnici u nastavi kod pomaganja djeci nosi hiruršku masku, a kod pomaganja djetetu pri korištenju toaleta, ako je moguće, da koristi jednokratne rukavice.

Završne preporuke

U slučaju nemogućnosti organizacije posla zbog većeg broja zaposlenih koji su u samoizolaciji, može se razmišljati o preraspodijeliti zaposlenih iz drugih vaspitno-obrazovnih ustanova, kako bi se osigurala kontinuirana njega za svu djecu.

Ove smjernice podložne su promjenama u skladu sa epidemiološkom situacijom.

Ove preporuke ne isključuju sprovođenje drugih preporuka Instituta.